

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2494/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.142/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés b) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Schiffer András) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 2. § (5) bekezdés b) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Budapest Környéki Törvényszék 22.M.70.020/2022/22. számú elsőfokú és a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.115/2023/5. számú másodfokú ítéletére is kiterjedően a Kúria Mfv.II.10.142/2023/4. számú felülvizsgálati ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítvány az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó pedagógus 2017. augusztus 29-től határozott idejű jogviszonyban állt az előzményi per alperese (a továbbiakban: alperes vagy munkáltató) alkalmazásában. Osztályfőnökként és szaktanárként munkavégzése során napi rendszerességgel találkozott tanulókkal.

- [4] A munkáltató az R. 2. § (2) bekezdése alapján 2021. november 12. napján kelt levelében tájékoztatta az indítványozót arról, hogy az R. hatály alá tartozó köznevelési intézménynél az ügyfelekkel rendszeresen találkozó foglalkoztatotti körbe tartozik, ezért az R. 2. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja alapján 2021. december 15. napjáig köteles a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védőoltás felvételére. A tájékoztatás kiterjedt a védőoltás felvételi kötelezettség alóli mentesülés lehetőségére és igazolására, valamint a védőoltás elmaradásának jogkövetkezményeire.
- [5] Az indítványozó 2021. december 15. napjáig nem igazolta a munkáltató felé a védőoltás felvételét, és nem csatolt a felvétel alól mentesítő orvosi szakvéleményt sem. A munkáltató ezért 2021. december 17. napján írásban ismét felhívta az indítványozót arra, hogy a védőoltás felvételét 15 napon belül, a kötelezettség alóli mentesülését pedig orvosi szakvélemény csatolásával öt napon belül igazolja. Az alperes ez alkalommal is tájékoztatta az indítványozót az igazolás módjáról és a kötelezettség alóli mentesülés feltételeiről.
- [6] A munkáltató levelét az indítványozó 2021. december 20-án átvette, és azon rögzítette, hogy 2022. március 25. napjáig érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkezik, kifejezte továbbá, hogy nem ért egyet a védőoltás felvételének kötelezővé tételével.
- [7] A munkáltató 2021. december 23. napján kelt levelében tájékoztatta az indítványozót az R. 2021. december 22. napján hatályba lépett 2/B. §-ának rendelkezéseiről és ismételten felhívta az indítványozót a védőoltás felvételére és annak határidőben való igazolására vagy az R. 2. § (4) bekezdése szerinti orvosi szakvélemény bemutatására. Tájékoztatta arról is, hogy amennyiben a védőoltás felvételét vagy az orvosi szakvéleményt 2021. december 30. napjáig nem mutatja be, úgy 2022. január 3. napjától minden további intézkedés nélkül fizetés nélküli szabadságra kerül.
- [8] Az indítványozó a munkáltatói felhívásban írtaknak nem tett eleget, ezért 2022. január 3. napjával fizetés nélküli szabadságra került, amely 2022. március 31-ig tartott.
- [9] 2.2. Az indítványozó a 2021. december 23. napján kelt munkáltatói intézkedés és a fizetés nélküli szabadság jogellenességének megállapítása iránt pert indított. Keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze a munkáltatót 1 216 782 forint összegű illetménypótló kártérítés és járadékai megfizetésére. Álláspontja szerint a fizetés nélküli szabadságra helyezése jogellenes volt, mert a munkáltató annak elrendeléséről nem hozott – jogorvoslati tájékoztatást is tartalmazó – határozatot. Az intézkedés sérti továbbá az R. 2. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontjában és a 2/B. §-ában foglaltakat is, mert pedagógusként munkavégzése során egyáltalán nem találkozott ügyfelekkel, s 2022. március 25-ig érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkezett. Az indítványozó az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelmet is előterjesztett az R. 2. § (5) bekezdés *b)* pontjában foglalt „érvényességi idő nélküli” szövegrész alaptörvény-ellenességének megállapítása,

illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárása iránt, olvasatában ugyanis a rendelkezés sérti az Alaptörvény II. cikkét és a XV. cikk (2) bekezdését.

- [10] A Budapest Környéki Törvényszék 22.M.70.020/2022/22. számú ítéletével a keresetet elutasította, mert az volt az álláspontja, hogy a munkáltató az R. szabályainak megfelelően járt el, amikor az indítványozót az ügyféllel rendszeresen kapcsolatot tartó foglalkoztatotti körbe sorolta, s az indítványozót a fizetés nélküli szabadság fennállásáról értesítette. A döntés indokolása rámutatott, hogy az indítványozó részére nem az alperes rendelt el fizetés nélküli szabadságot, hanem az R. 2/B. § (2) bekezdés a) pontja alapján jogszabály erejénél fogva került fizetés nélküli szabadságra. Az R. 2. § (5) bekezdés a–e) pontjai taxatíve sorolták fel, hogy a védőoltás felvételét a foglalkoztatott milyen módon igazolhatja, ezért az alperes nem vehette figyelembe, hogy az indítványozó rendelkezett határozott ideig érvényes védettségi igazolvánnyal. A normakontroll eljárás kezdeményezését a törvényszék azért mellőzte, mert az Alkotmánybíróság a 3128/2022. (IV. 1.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már elutasította az Alaptörvény II. cikkében biztosított egészségügyi önrendelkezési jog, valamint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben az R. alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat.
- [11] Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.115/2023/5. számú ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta. Az indítványozó a másodfokú eljárásban azonos okokra hivatkozással ismételten kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. A Fővárosi Ítéltábla az indítványozó kérelmét – a felhozott indokokat részletesen és egyenként értékelve, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 131. § alkalmazásával – elutasította.
- [12] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, s az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését kérve indítványozta alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését. A Kúria 2024. március 5. napján kelt, Mfv.II.10.142/2023/4. számú ítéletével a jogerős ítéletet – helyes indokai alapján – hatályában fenntartotta, az indítványozó Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasította. A Kúria a másodfokú bíróság döntésével egybehangzóan rögzítette, hogy a perbeli esetben a fizetés nélküli szabadságról az R. 2/B. §-a *ipso iure* rendelkezett, – s mivel az indítványozó a védőoltást határidőn belül nem vette fel és mentesülését sem igazolta – a fizetés nélküli szabadság tényéről a indítványozót a munkáltatónak értesítenie kellett.
- [13] A Kúria szerint a jogerős döntés helyesen állapította meg, hogy az indítványozó az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezését valójában jogalkotói mulasztás megállapítása érdekében kérte. A kúriai döntés indokolása kitért arra is, hogy a jogalkotói mulasztás megállapítását az Abtv. olyan, az Alkotmánybíróság által – hatáskörei gyakorlása során – hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként

szabályozza, amelynek indítványozására senki nem jogosult. A Kúria az Abh.-t felhívva rámutatott, hogy foglalkoztatottak számára a koronavírus elleni védőoltás felvételének kötelezővé tétele nem jelentett az indítványozók egészségügyi önrendelkezési jogába való aránytalan és e jog lényeges tartalmát sértő beavatkozást.

- [14] 2.3. A fenti előzmények után előterjesztett alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az R. 2. § (5) bekezdés *b*) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikkére, valamint a XV. cikk (2) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelménye sérelmére hivatkozva állította.
- [15] Az indítványozó – bár utalt arra, hogy a védőoltás felvételére kötelezés az emberi méltósághoz való jogból levezetett egészségügyi önrendelkezési jog sérelmét is jelenti – az Alaptörvény II. cikk sérelmét a jelen esetben a XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmével összefüggésben hívta fel. Érvelése szerint az alapjog sérelmét az okozta, hogy a fizetés nélküli szabadság elrendelésére akár érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkező munkavállalók esetében is sor kerülhetett. A jogalkotó az R. szabályainak megalkotásakor ugyanis nem vette figyelembe, hogy a határozott idejű védettségi igazolvánnyal rendelkezőknek, az igazolvány érvényességi (lejárati) idején belül az érvényességi idő nélküli védettségi igazolvánnyal rendelkezőkkel egy tekintet alá kell esniük.
- [16] Az indítványozó olvasatában az R. az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének tartalmával ellentétes jogszabályi környezetet teremtett, hiszen az egymással összehasonlítható helyzetben levő csoportok – a határozott és határozatlan időre szóló, de egyaránt védettségi igazolvánnyal rendelkezők – között indokolatlanul tett különbséget. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét eredményezi, hogy a határozott idejű védettségi igazolvánnyal rendelkezők az érvényesség tartama alatt hátrányos munkajogi következményeket szenvedtek el, míg a határozatlan időre szóló védettségi igazolvánnyal rendelkezők nem. Az indítványozó érvelése szerint a betegségből felgyógyultak határozott érvényességi idejű védettségi igazolványa ugyanazt a lényegi tartalmat hordozza, mint az érvényességi idővel nem rendelkező, a védőoltás felvételének igazolása érdekében kiállított védettségi igazolványok.
- [17] 2.4. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panaszelem önálló indokolást nem tartalmaz, az indítványozó – az Abtv. 28. § (2) bekezdésének felhívása mellett – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszelem körében megfogalmazott érveire hivatkozott.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [19] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől

számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria felülvizsgálati ítéletét 2024. április 9. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2024. június 7. napján, határidőben terjesztette elő.

- [20] Az indítványozó jogi képviselője szabályszerű meghatalmazást csatolt. Az indítványozó jogosult és érintett is, mert a bírósági eljárásban fél volt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [21] 3.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában az R. 2. § (5) bekezdés *b*) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességét állította.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. a 6. § (2) bekezdése értelmében a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény hatályvesztésekor – 2022. június 1-jén – hatályát veszítette. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]}. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályi rendelkezés a hatályvesztése ellenére is vizsgálható.
- [23] 3.3. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, ha az alkalmazott jogszabály, vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, és a vizsgálat ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre, ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre vonatkozóan történt. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette, hogy korábban foglalkozott-e az R. 2. § (5) bekezdés *b*) pont „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alkotmányjogi megítélésével.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban az R. Alaptörvénnyel való összhangját már vizsgálta, s az R. alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasította. Az indítványok – egyebek mellett – az R. 2. § alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való joggal és a XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben állították. Az Alkotmánybíróság az R. 2. § (5) bekezdése sérelmére alapított indítványelemet azonban nem találta érdemi vizsgálatra alkalmasnak (Abh., Indokolás [113]). Mivel az ítélt dolog fennállása kizárólag az Alkotmánybíróság korábbi érdemi döntései vonatkozásában

értelmezhető {3027/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [21]}, ezért jelen ügyben „*res iudicata*” nem áll fenn.

- [25] 3.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz is csak az indítványozó alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltétel teljesülését is.
- [26] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény II. cikke {27/2021. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [60]} és a XV. cikk (2) bekezdése {17/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [30]} olyan jogosultságot hordoznak, amelyek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának minősülnek, azokra alkotmányjogi panasz alapítható.
- [27] 3.5. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [28] 3.5.1. E feltétel fennálltát az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz tekintetében vizsgálta.
- [29] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában az R. 2. § (5) bekezdés *b)* pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Alaptörvény II. cikkének és ezzel összefüggésben a XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét az indítványozó arra alapította, hogy a jogalkotó az R. szabályainak megalkotásakor nem vette figyelembe, hogy fizetés nélküli szabadság elrendelésére akár a betegségből való felgyógyulás tényét igazoló, határozott ideig érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkező munkavállalók esetében is sor kerülhet. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen panaszelem tartalmát tekintve jogalkotói mulasztás megállapítására irányul, az alaptörvény-ellenességet az R. szabályozási hiányosságára vezeti vissza.
- [30] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az indítványokat tartalmuk és nem elnevezésük szerint bírálja el {16/2019. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [11]; 3200/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó nem jogosult (lásd hasonlóan: Abh., Indokolás [104]–[107]).
- [31] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az R. 2. § (5) bekezdés *b)* pontjának „érvényességi idő nélküli”

szövegrészével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pontjában foglalt feltételnek, ekképp érdemi vizsgálatra nem alkalmas {lásd hasonlóan: 3038/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [19]}.

- [32] 3.5.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz tekintetében vizsgálta a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeinek fennállását.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti panaszában a Kúria Mfv.II.10.142/2023/4. számú felülvizsgálati ítéletének alaptörvényellenessége tekintetében is kizárólag az R. támadott rendelkezésének alaptörvényellenességére hivatkozott, külön indokolást nem adott elő. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltaknak, mert a bírói döntés alaptörvényellenessége tekintetében különálló, azaz az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz indokolásában felhozott érveken túlmutató indokolást nem tartalmaz {3142/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [13]; 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [34] Az előzőekben írtakra tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában foglalt feltételnek, ekképp érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [35] 4. A kifejtettek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) és *f*) pontjában meghatározott befogadhatósági feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró